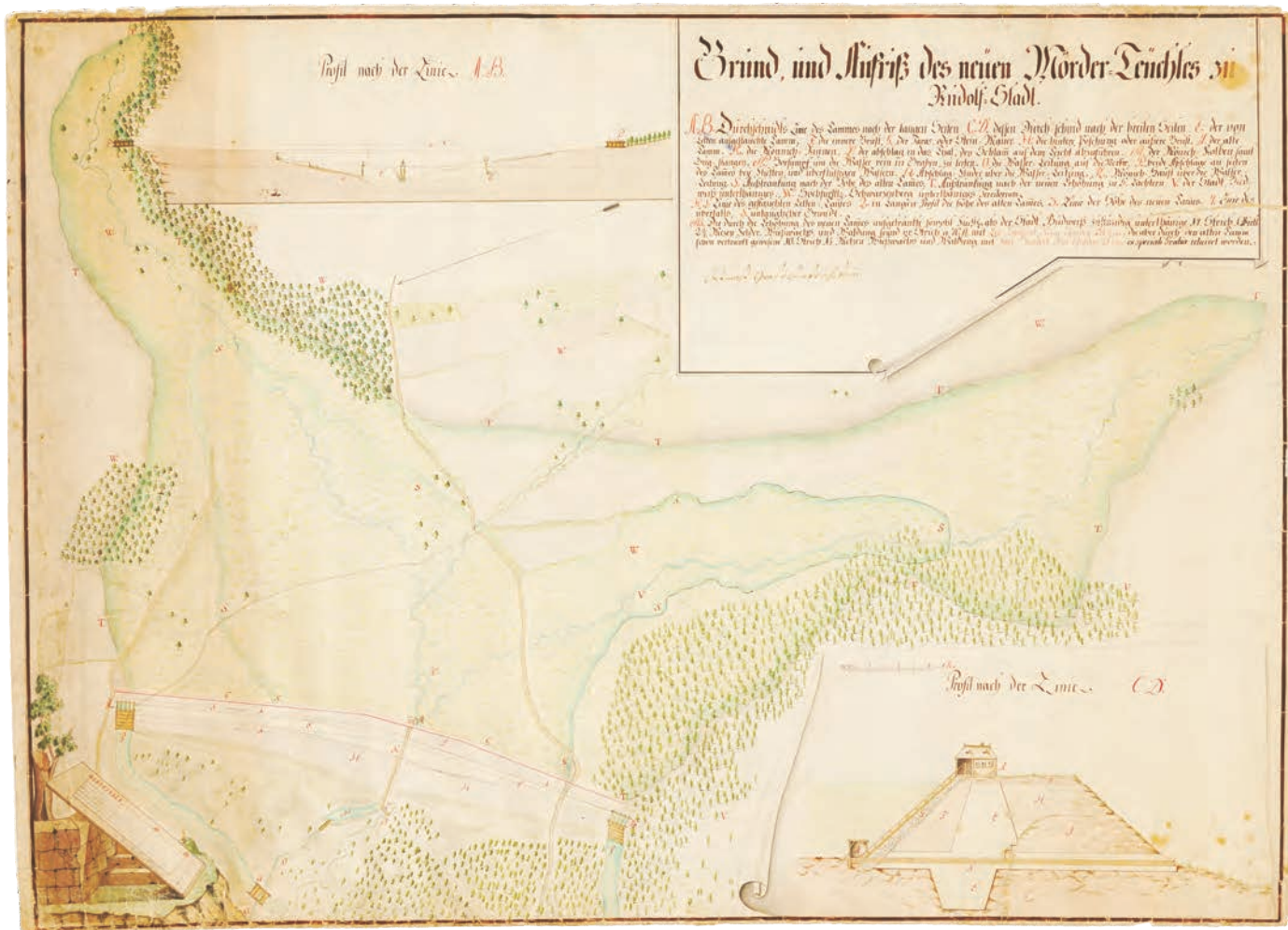

Jak velké naděje vkládala státní správa do dolování v Rudolfově v sedmdesátých letech 17. století, nejlépe dokládá rozsah investic do nově budovaných staveb a zařízení k těžbě. Das k. und k. Bergwerk Rudolphstadt se sachtou Třešeň byl posledním dolem na území Rudolfova. Nacházel se u dnešního Domova mládeže v Adamovské ulici. Národní archiv v Praze

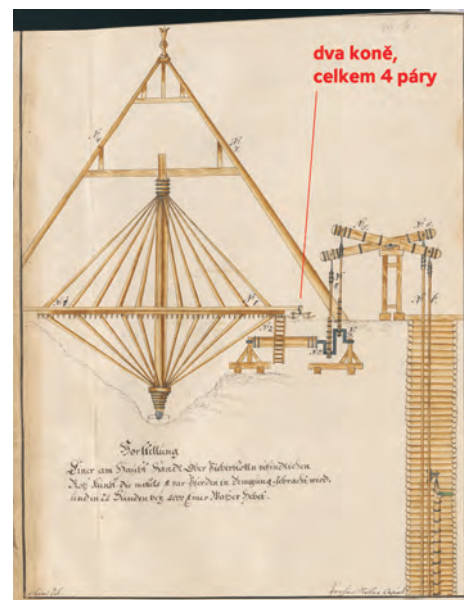
Státní dolování

K pohonům těžních a čerpacích strojů měla sloužit především vodní síla. Jako hlavní akumulční nádrž byl nákladně upraven rybník Mrhal. Geofond Kutná Hora

Během 18. století hledal rakouský stát možnosti, jak obohatit své finanční příjmy. Odborníci ve státní správě poukázali na skomírající a nedbale vedená důlní díla, která potřebovala obrovské, účelné investice a profesionální přístup, aby vydala své bohatství. Takovým silným a dobře hospodařícím investorem mohl být především samotný stát. V roce 1756 se rudolfovský revír stal předmětem zájmu báňského inspektora Lembergera, jenž za příčiny dřívějších nezdarů označil zejména spory těžářů, nedbalost úředníků a nemožnost společné dohody o efektivním odvodňování podzemních prostor. Lemberger navrhl systém vodních náhonů a čerpadel, které by vyřešily zásadní problém se zaplavováním dolů. Také další znalci, Berchtold, Höll či Peithner, předložili své návrhy nejvhodnějšího provádění další těžby a odvodnění.

Roku 1766 se stát stal hlavním podílníkem těžby v okolí Rudolfova, došlo k reorganizaci báňské správy, zásobování a financování dolů i vlastní hornické činnosti. Pracovalo se tehdy především na šachtách Třešeň, Panny Marie Vítězné, Nové Boží požehnání, Svatá Barbora u Dobré Vody a Zlatý jelen u Nedabyle, později přibyla šachta Císaře Josefa, Sv. Filipa a Jakuba, Leopoldova a jiné. Kolem roku 1770 se pozornost státního těžářstva obrátila rovněž ke zlatonosné oblasti Dobré Vody, která se jevila velmi nadějnou, ale také zde čekal těžáře problém v podobě podzemní vody. Byla projektována složitá technická řešení, včetně vodního náhonu na čerpací stroje až od Borovan. V první polovině 19. století se nejnadějnějším státním podnikem stal důl Sv. Jan Nepomucký poblíž Starých Hodějovic, ale i tady těžba rokem 1852 ustala, čímž skončila i aktivní role státu v hornickém podnikání. Za období poslední třetiny 18. a první poloviny 19. století vynaložila státní správa do provozu zdejších dolů zhruba 980 tisíc zlatých, přičemž bylo vytěženo asi 2 800 kg stříbra a přibližně 65 kg zlata.

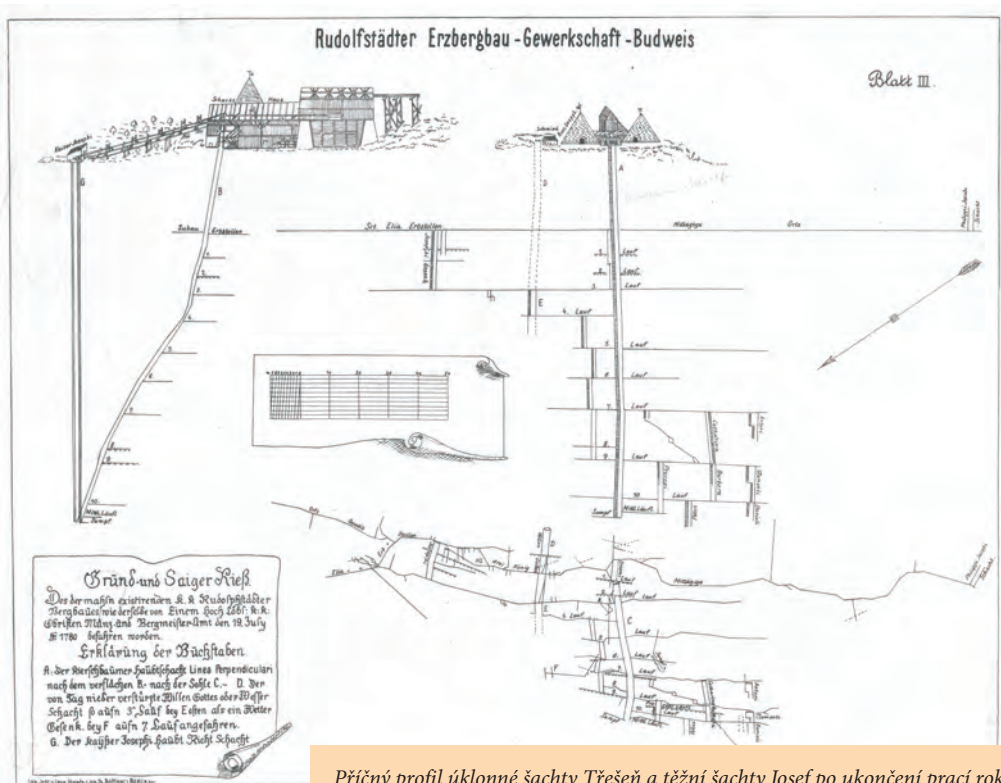
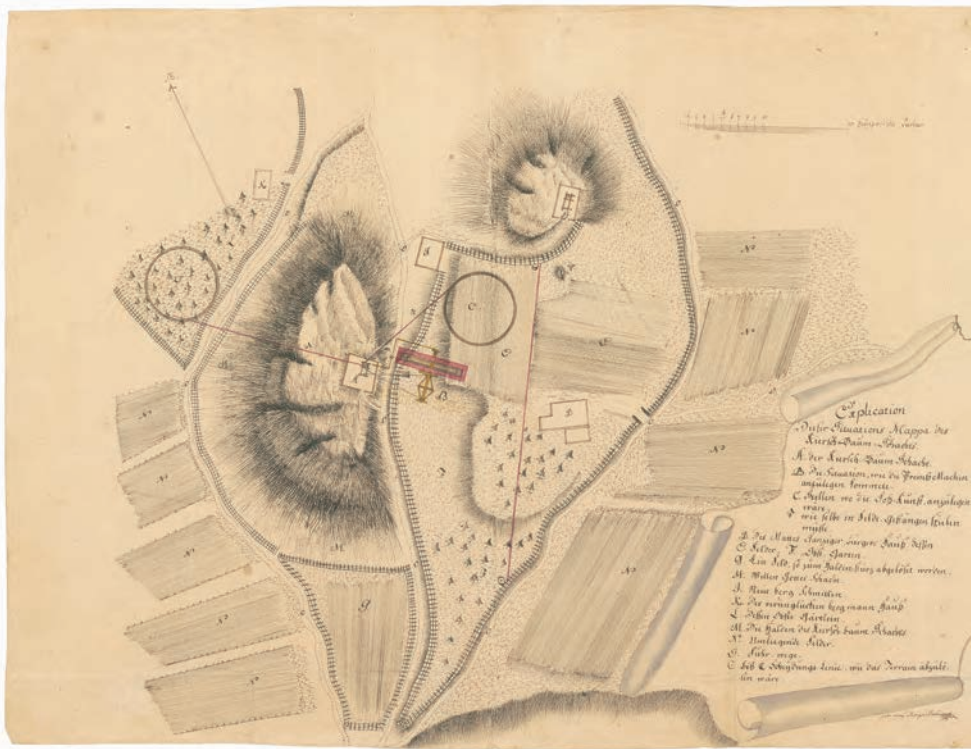

Koňský žentour neboli gepl či trejv, byl točivý těžní stroj na principu kladky a navijecího bubnu. Ve vodotěžném provedení měl místo bubnu palečnicové kolo, které převodem pák, zdvihalo a stlačovalo písty čerpadla. Na dole Třešně byly postaveny oba jako záloha za těžní stroj na vodní pohon.

Plán z roku 1773 znázorňuje stoku náhonu z Mrhalu na důl Třešeň u Rudolfova. Některé úseky měly trasu zkrátit štolami, to však nadřízené úřady z finančních důvodů zamítly.

Terén haldy dolu se šachtou Třešeň a Boží vůle je dobře patrný z plánu na stavbu vodního stroje a dodnes odpovídá situaci na místě.
Národní archiv v Praze

Příčný profil úklonné šachty Třešeň a těžní šachty Josef po ukončení prací roku 1780 na novějším plánu rudolfovské těžební společnosti z počátku 20. století.
Geofond Kutná Hora